

Statistikk om grunnskolen 2017-18

Her finner du en oppsummering av statistikken om elever og ansatte i grunnskolen.

STATISTIKK | SIST ENDRET: 14.12.2017

All statistikk i GSI-tall

I GSI finner du statistikk om grunnskolen for skoleåret 2017-18 og tidligere år. Du kan lage dine egne rapporter.

Statistikken tar utgangspunkt i tall per 1. oktober hvert skoleår.

Hovedfunn skoleåret 2017-18

Flere årsverk til undervisning

Det er 956 flere årsverk til undervisning i grunnskolen sammenliknet med i fjor, og 2 084 flere enn i 2014/15. Økningen er først og fremst på 1.-4. trinn, der det er 1 656 flere årsverk skoleåret 2017/18 enn det var skoleåret 2014/15. Økningen er i tråd med hva vi forventet av økning som følge av midlene som er bevilget til flere lærere på 1.-4. trinn de siste tre skoleårene. Også på 5.-7. trinn har det vært en økning i antall årsverk i perioden.

En liten nedgang i gruppestørrelse 2

Selv om den gjennomsnittlige lærertettheten på nasjonalt nivå er relativt stabil over tid, er det store variasjoner mellom skoler.

På 1.-4. trinn er gruppestørrelsen 15,3, en nedgang fra forrige skoleår, da gruppestørrelsen var 15,8. Vi ser

også en liten tendens til færre elever per lærer på 5.-7. trinn og flere elever per lærer på 8.-10. trinn.

Les mer om gruppestørrelse

Gruppestørrelse er et mål på lærertetthet i skolen, det vil si forholdet mellom elevtimer og lærertimer:

$$\frac{\text{elevtimer}}{\text{lærertimer}}$$

Når gruppestørrelsen er lav, betyr det at det er få elever per lærer. Tilsvarende betyr en høy gruppestørrelse at det er mange elever per lærer.

Endring i gruppestørrelse skyldes:

- endring i elevtimer. For eksempel vil færre elevtimer/elever og samme antall lærere gi lavere gruppestørrelse.
- endring i lærertimer. For eksempel vil flere lærertimer/lærere på samme elevtall gi lavere gruppestørrelse.

I GSI har vi to ulike mål på gruppestørrelse: gruppestørrelse 1 og gruppestørrelse 2

Gruppestørrelse 1

Gruppestørrelse 1 er definert som forholdet mellom det totale antallet elevtimer og det totale antallet lærertimer.

Denne definisjonen gir et bilde av forholdet mellom totalt antall elever og lærere på en skole eller i en kommune.

Gruppestørrelse 1 inkluderer timer til spesialundervisning og til særskilt norskopplæring for språklige minoriteter. Elever som mottar spesialundervisning og/eller særskilt norskopplæring er ofte fysisk atskilt, enten alene eller i egne grupper. Ved å inkludere disse timene i beregningen av gruppestørrelsen, kan en derfor få inntrykk av at gruppestørrelsen er mindre enn den egentlig er i reelle undervisningssituasjoner.

Gruppestørrelse 2

For å vurdere forholdet mellom elever og lærere i en ordinær undervisningstime, er gruppestørrelse 2 en bedre indikator. Gruppestørrelse 2 er definert som forholdet mellom elevtimer minus timer til spesialundervisning og særskilt norskopplæring, og ordinære

undervisningstimer pluss oppdeling til samiske språkalternativer. Dette er en indikasjon på elever per lærer i ordinær undervisning, hvor ressurser til spesialundervisning og undervisning i særskilt norsk ikke regnes med.

Gruppestørrelse 2 har følgende variabler med:

$$\frac{\text{elevtimer totalt} - \text{timetall spesialundervisning} - \text{timetall særskilt norsk}}{\text{ordinære undervisningstimer} + \text{timer til oppdeling til samiske språkalternativer}}$$

Gruppestørrelsene er en indikasjon, ikke et absolutt mål

Gruppestørrelse er ikke det same som størrelsen på klassen, men antall elever per lærer i en undervisningstime. Gruppestørrelsen skal gi et bilde av ressursituasjonen ved skolen. Gruppestørrelsen/lærertettheten blir for eksempel den samme i en gruppe med 14 elever og en lærer som i en gruppe med 28 elever og to lærere.

Det er usikkerhet om begge målene på gruppestørrelse. Dette kommer av at noen kommuner fører lærerressurser på kommunen sentralt, mens andre kommuner fører det på skolen. Dette kan for eksempel være timer til spesialundervisning eller særskilt norskopplæring.

I gruppestørrelse 2 er det også noen tall som estimeres ut i fra gjennomsnittet. I GSI føres det ikke eksakt antall timer per trinn som elever har spesialundervisning. Usikkerheten er derfor også større når vi splitter i 1.-4., 5.-7. og 8.-10. trinn enn når vi ser 1.-10. trinn under ett. Derfor er gruppestørrelse en indikasjon og ikke et absolutt mål.

Lærernorm

Som en del av budsjettavtalen mellom regjeringen og støttepartiene, er det besluttet en ny lærernorm. Fra høsten 2018 skal gruppestørrelse 2 ligge på 16 eller lavere på 1.-4. trinn og 21 eller lavere på 5.-7. og 8.-10. trinn. Fra høsten 2019 skal gruppestørrelse 2 ligge på 15 eller lavere på 1.-4. trinn og på 20 eller lavere på 8.-10. trinn.

Lærernormen vil kreve ansettelse av betydelig flere lærere i grunnskolen. 32 prosent av grunnskolene med elever på 1.-4. trinn har gruppestørrelse over 16. For skoler med elever på 5.-7. trinn og skoler med elever på 8.-10. trinn, er det henholdsvis 12 og 17 prosent som har en gruppestørrelse på over 21.

En del lærere mangler kompetanse

5,6 prosent av lærerne oppfyller ikke kompetansekravene for tilsetning. Det vil si at de ikke har en lærerutdanning eller annen godkjent utdanning for tilsetning i grunnskolen. 4,4 prosent av undervisningstimene blir gitt av lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetning. Dette tyder på at lærere uten godkjent utdanning underviser litt færre timer enn de som har en godkjent utdanning.

Det er et krav om et visst antall studiepoeng i flere av fagene lærerne underviser i. For lærere som underviser i norsk, matematikk, engelsk, samisk og norsk tegnspråk, er det et kompetansekrav om 30 studiepoeng på barnetrinnet og 60 på ungdomstrinnet.

7 819 av lærerne som underviser i norsk, 10 032 av lærerne som underviser i matematikk og 9 860 av lærerne som underviser i engelsk, mangler noen studiepoeng for å oppfylle kompetansekravet. Dette utgjør 22 prosent av norsklærerne, 31 prosent av matematikklærerne og 43 prosent av engelsklærerne.

Dersom alle lærere som ikke oppfyller kompetansekravet for undervisning skulle ta videreutdanning vil det være behov for 27 823 plasser til videreutdanning for lærere. Tallene for 2017/18 viser behov for 3 439 færre plasser enn forrige skoleår. Samtidig er det 662 flere lærere i grunnskolen enn forrige skoleår.

Lærere som underviser i norsk, matematikk og engelsk som ikke oppfyller kompetansekravene for undervisning i disse fagene, skoleåret 2015/16 til 2018/19

	1.-7. trinn								
	Antall			Andel			Antall		
	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17	2017/18
Norsk	5 907	5 732	5 190	21 %	20 %	18 %	3 637	3 038	2 588
Matematikk	8 869	8 536	7 522	36 %	34 %	30 %	3 530	2 894	2 388
Engelsk	9 148	9 167	8 333	54 %	54 %	49 %	2 164	1 788	1 588

Flere elever

Det er 633 029 elever i grunnskolen. Det er 3 754 flere elever enn i 2016-17.

Færre og større skoler

Det er 2 848 grunnskoler i Norge. Dette er 10 færre enn i 2016. Vi ser en nedgang i skoler med færre enn 300 elever. Antall skoler med 300 elever eller mer har økt noe siden i fjor.

Elevsnittet per skole har økt med 28 elever siden 2007-08, fra 194 til 222. For ti år siden, i 2007-08, hadde den største skolen 847 elever, mot 947 i dag.

Skoler fordelt etter elevtall, skoleåret 2015/16 til 2017/18

Antall skoler og antall elever per skole

År	Skoler fordelt etter elever			
	Færre enn 100 elever	100 - 299 elever	300 elever eller mer	Sum skoler
2017/18	840	1 134	874	2 848
	29 %	40 %	31 %	100 %
2016/17	851	1 144	863	2 858
	30 %	40 %	30 %	100 %
2015/16	872	1 147	848	2 866
	30 %	40 %	30 %	100 %

Flere får spesialundervisningen i den ordinære klassen

I mange år økte andelen elever som fikk spesialundervisning, før det kom et par år med nedgang. De siste årene har tallet stabilisert seg på litt under 8 prosent. Nå får 7,9 prosent spesialundervisning, 68 prosent av disse er gutter.

Andelen elever med spesialundervisning er nesten tre ganger så høy på 10. trinn som på 1. trinn.

39 prosent får spesialundervisningen hovedsakelig i (den ordinære) klassen. Det har vært en jevn økning i andelen som får spesialundervisningen i den ordinære klassen de siste årene. I 2013/14 var andelen 28 prosent.

**Antall og andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning, fordelt på kjønn.
Skoleårene 2012/13 til 2016/17.**

Skoleår	Andel elever pr. trinn										Totalt
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
2017/18	3,8	4,4	5,7	7,1	8,2	9,5	9,9	9,6	9,9	10,7	7,9
2016/17	3,7	4,5	5,5	6,9	8,4	9,3	10,0	9,7	10,1	10,8	7,8
2015/16	3,8	4,3	5,5	7,1	8,2	9,4	10,2	10,0	10,3	10,6	7,9
2014/15	3,6	4,3	5,7	6,9	8,4	9,5	10,4	10,2	10,2	11,1	8,0
2013/14	3,8	4,6	5,7	7,2	8,8	9,9	10,5	10,3	10,9	11,2	8,3
2012/13	4,3	4,7	6,0	7,4	9,0	10,0	10,5	11,1	10,9	11,6	8,6
2011/12	4,1	4,8	5,9	7,5	8,9	9,8	10,7	10,9	11,2	11,6	8,6
2010/11	4,2	4,8	5,9	7,2	8,6	9,6	10,1	10,7	10,9	11,5	8,4
2009/10	4,0	4,6	5,5	6,7	8,0	8,9	9,3	9,9	10,5	10,7	7,9
2008/09	3,9	4,3	4,9	6,1	7,2	7,9	8,5	9,3	9,4	10,2	7,2

Det har lenge vært et politisk mål å forbedre den tilpassede opplæringen slik at alle elever får et bedre læringsutbytte i den ordinære undervisningen. Samtidig har det vært et ønske om å redusere andelen som får spesialundervisning. Nedgangen i andel som får spesialundervisning siden 2012/13, kan skyldes at flere skoler har jobbet målrettet med å bedre den tilpassede opplæringen innenfor rammen av det ordinære opplæringstilbudet, slik at behovet for spesialundervisning blir mindre.

Samtidig er spesialundervisningen en individuell rett. Vi vet ikke hvorvidt nedgangen faktisk skyldes at flere får et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, eller om det skyldes at det er elever som ikke får rettighetene sine oppfylt.

Flere elevtimer

En elev har i snitt 790 timer i 2017-18. Dette er det samme tallet som forrige skoleår. Tallet har økt nesten hvert år de siste ti årene, med en total økning på 32 timer per elev siden 2001/08.

I 2016/17 var det en økning i timetallet i naturfag på 5.-7. trinn. Fra 2012/13 til 2014/15 var det innføring av valgfag for henholdsvis 8., 9. og 10 trinn.

Noen færre elever får særskilt norskopplæring

44 901 elever får særskilt norskopplæring, 371 færre enn forrige skoleår. Andelen elever med særskilt norskopplæring har vært ganske stabil de siste årene.

12 prosent av elevene med særskilt norskopplæring får undervisning i egne undervisningsgrupper. Det utgjør 5 472 elever. Det er 1 265 færre elever enn forrige skoleår. Dette henger sammen med høye ankomsttall for

asylsøkere i slutten av 2015 som bidro til høye tall i innføringsgrupper skoleåret 2016/17.

Elever som har rett til særskilt norskopplæring, har også, etter behov, rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. Av elevene som får særskilt norskopplæring, får 30 prosent annen særskilt språkopplæring i tillegg. Det utgjør 13 682 elever. Siden 2012/13 har det vært en nedgang på 26 prosent i antall elever som får tospråklig fagopplæring, morsmålsopplæring eller annen tilrettelagt opplæring.

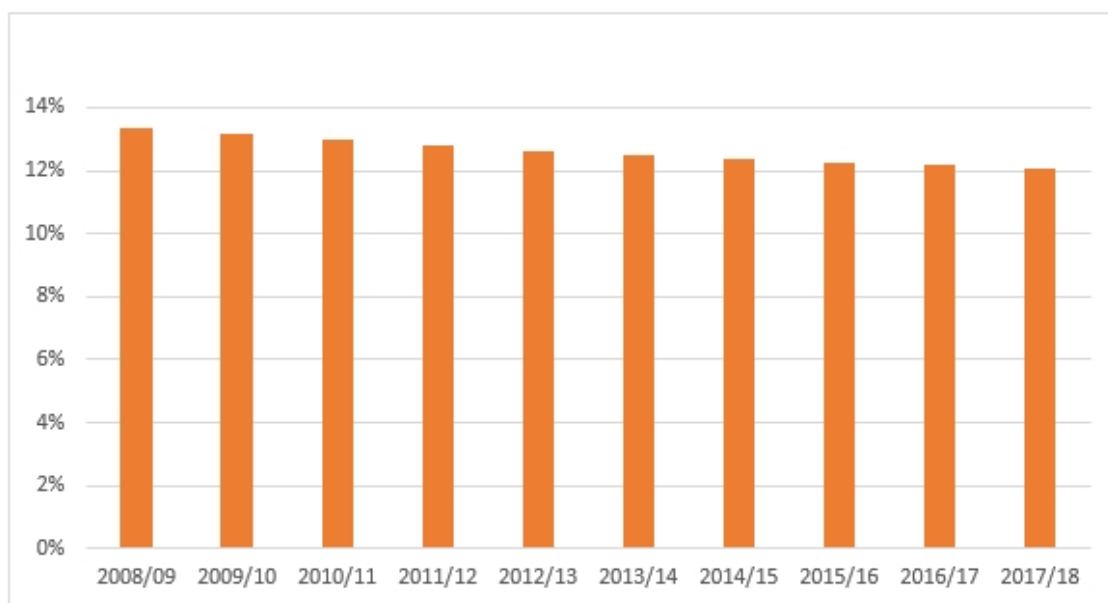
Noen færre nynorsk-elever

87 prosent av elevene får opplæring på bokmål. Andelen har økt med 0,8 prosentpoeng siden 2008/09.

Andelen elever som får opplæring på nynorsk har gått ned fra 13,4 prosent i 2008/09 til 12,1 prosent inneværende skoleår. Sogn og Fjordane (98 prosent) og Møre og Romsdal (50 prosent) er de eneste fylkene der et flertall av elevene får opplæring på nynorsk.

0,9 prosent har ikke opplæring verken på bokmål eller nynorsk. Disse får i stedet opplæring enten på samisk eller på et annet språk.

Andel elever med nynorsk som opplæringsmålform. Skoleåret 2008/09 til 2017/18.

Valgfag: fysisk aktivitet og helse mest populært

Elever på 8.-10. trinn skal kan velge mellom minst to av 15 ulike valgfag.

Over 50 prosent velger ett av de tre mest populære valgfagene: fysisk aktivitet og helse, sal og scene og natur, miljø og friluftsliv.

Det er viktig å presisere at ikke alle ungdomsskoler tilbyr alle valgfagene. Gjennomsnittlig gir skolene som har

valgfag opplæring i fem ulike valgfag, men 11 prosent av skolene gir opplæring i kun ett valgfag. 24 prosent av skolene har elever fordelt på syv eller flere valgfag.

Antall og andel elever på 8.-10. trinn fordelt på valgfag

Valgfag	Elever 8. trinn		Elever 9. trinn		Elever 10. trinn		Sum 8.-10. trinn	
	Antall	Andel	Antall	Antall	Andel	Andel	Andel	Andel
Fysisk aktivitet og helse	21 013	34 %	19 213	32 %	17 426	30 %	57 652	32 %
Sal og scene	6 747	11 %	7 760	13 %	7 811	13 %	22 318	12 %
Natur, miljø og friluftsliv	6 235	10 %	7 406	12 %	6 043	10 %	19 684	11 %
Design og redesign	6 934	11 %	5 794	10 %	4 230	7 %	16 958	9 %
Innsats for andre	3 650	6 %	4 420	7 %	3 764	6 %	11 834	7 %
Teknologi i praksis	5 090	8 %	3 355	6 %	2 486	4 %	10 931	6 %
Produksjon av varer og tjenester	2 466	4 %	3 435	6 %	2 966	5 %	8 867	5 %
Trafikk	17	0 %	1 422	2 %	7 235	13 %	8 674	5 %
Medier og informasjon	2 872	5 %	2 534	4 %	2 412	5 %	7 818	4 %
Programmering	2 198	4 %	1 689	3 %	1 289	2 %	5 176	3 %
Forskning i praksis	2 038	3 %	1 346	2 %	1 199	2 %	4 583	3 %
Internasjonalt samarbeid	565	1 %	829	1 %	702	1 %	2 096	1 %
Reiseliv	389	1 %	474	1 %	403	1 %	1 266	1 %
Levande kulturarv	340	1 %	372	1 %	543	1 %	1 255	1 %
Demokrati i praksis	392	1 %	347	1 %	388	1 %	1 127	1 %
Sum	60 946	100 %	60 396	100 %	58 897	100 %	180 239	100 %

Elever som ikke møter på skolen

229 elever møtte ikke opp ved skolestart og var fortsatt er utenfor opplæring 1. oktober, 22 flere enn forrige skoleår. Dette omfatter kun elever med udokumentert fravær. Vestfold, Oslo og Rogaland har registrert flest barn, henholdsvis 37, 29 og 24.

Leksehjelp

Kommunene har ansvar for å tilby minst åtte timer leksehjelp hver uke, fordelt på 1.-10. trinn. Tidligere måtte kommunene gi leksehjelpen på 1.-4. trinn, men fra og med skoleåret 2014/15 kan de fordele de åtte timene fritt på årstrinnene.

Vi ser at det er størst andel elever som deltar i leksehjelpsordningen på 4.-7. trinn.

Deltakelse i leksehjelpsordningen

Trinn	Totalt antall elever	Elever som deltar i leksehjelpsordningen	
		Antall	Prosent
1.	62 924	3 454	5,5 %
2.	64 688	7 121	11,0 %
3.	65 731	13 332	20,3 %
4.	64 879	16 893	26,0 %
5.	63 292	20 537	32,4 %
6.	63 612	18 101	28,5 %
7.	62 229	16 449	26,4 %
8.	62 499	6 243	10,0 %
9.	61 952	4 827	7,8 %
10.	61 223	4 108	6,7 %
Sum	633 029	111 065	17,5 %

SFO

61,5 prosent av elevene på 1.-4. trinn deltar i SFO. De siste fire skoleårene har andelen gått noe tilbake.

For en elevplass på 20 timer i SFO er prisen i gjennomsnitt 2 420 kr.

Tidligere analyser

- Statistikk om grunnskolen 2016/17

